

485

١٦٥

لنفا

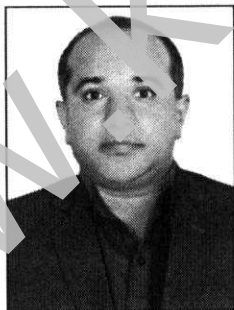
www.ketab.ir

امام رضا (ع) در شعر شاعران هرمزگان

(شعر شاعران بندرعباس، میناب، رودان و سیریک)

پژوهش و نگارش:

سراب سعدی

۱۳۹۷ میناب

سرشناسه:	سعیدی، سهراب، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور:	امام رضا(ع) در شعر شاعران هرمزگان / پژوهش و نگارش سهراب سعیدی.
مشخصات نشر:	قم: دارالتفسیر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری:	۱۶۰ ص.
شابک:	۱۵۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
موضوع:	علی بن موسی(ع)، امام هشتم، ۱۵۳؟ - ۲۰۳ق. شعر - مجموعه‌ها
موضوع:	Ali ibn Musa Imam VIII - poetry -- Collections
موضوع:	شعر فارس: شعر فارسی - قرن ۱۴ - مجموعه‌ها
موضوع:	Persian poetry -- ۲۰th century - Collections
موضوع:	شاعران ایرانی - هرمزگان
موضوع:	Poets, Iranian - Hormuzgan
رده بندی کنگره:	۳۹۷۷س۸ع PIR۴۱۹۱/
رده بندی دیویی:	۸۱۴/۱۵۳۸۰۲۶
شماره کتابشناسی ملی:	۵۴۴۱۴۵۲

امام رضا(ع) در شعر شاعران

* نام کتاب: امام رضا(ع) در شعر شاعران هرمزگان

* مولف: سهراب سعیدی

* ناشر: دارالتفسیر

* طرح جلد: سارا عباسی

* حروفچینی: انوشا سعیدی

* صفحه‌آرایی: پرستو امیری

* چاپخانه: نینوا/قم

* نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

* شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

* شابک: ۰-۶۱۳-۵۳۵-۹۶۴-۹۷۸

* قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

ادبیات فارسی از ابتدا تاکنون مطابق اسناد و مدارکی که ثبت و ضبط شده در مدیحه‌سرایی و مصیبت‌سرایی اهل بیت پیامبر و سایر اشعار بسیار غنی و پر بار بوده است و اکثر قریب به اتفاق شعرا و نویسندگان کوشیده‌اند تا با هم در آمیختن عواطف و احساسات خود به مدح و منقبت خاندان نبوی، آثار ارزشمندی را به ساحت مقدس ائمه‌ی اطهار تقدیم نمایند و نهایت سعی و تلاش این بوده که عشق درونی خویش را در قالب اشعار و الفاظ ناب به شنوندگان عرضه نمایند. بنابراین می‌توانیم ادعا کنیم که عشق و محبت به خاندان پیامبر در ادبیات ما پیشینه‌ای بسیار کهن دارد و چون این الفاظ از ژرفای درون و باطن انسان‌های عاشق بر خواسته بر روح و روان خواننده تأثیری ژرف می‌گذارد. سیمای هشتمین اختر آسمان امامت و ولایت، حضرت امام علی بن موسی الرضا(ع) را در ایام ولادت و شهادت در آئینه‌ی ادبیات منظوم هرمزگان نیز جلوه گر شده است طبق اسنادی که در دست است شاعران هرمزگانی از ۳۰۰ سال پیش در مرثیت حضرت امام رضا(ع) و دیگر امامان و بزرگان دین به صورت تخصصی نوحه و عزا سروده‌اند که در این میان چند شاعر استاد هم در مورد نوحه سرایی موجود است. در طول تاریخ شاعران بسیاری سعی در ارائه‌ی فضایل و مناقب این شخصیت الهی داشته‌اند و ضمن بیان ویژگی‌های ظاهری و معنوی ایشان در قالب شعر، به نحوی مظلومیت و حقانیت امام رضا(ع) را در اشعار خود منعکس کرده‌اند. که در این مورد شاعران هرمزگان نیز از سیصد سال پیش تا کنون فعالیت نموده‌اند و شعر معاصر هرمزگان نیز راجع به حضرت امام رضا(ع) شامل دو قسمت است: شعر رسمی و شعر نوحه که در ادامه از هر دو نوع نمونه‌هایی را جهت معرفی ذکر می‌کنیم.

شخصیت والای ثامن الانمه (ع)، بی شک هر صاحب ذوقی را به تلاش و تکاپو برای خلق آثار ارزنده ی ادبی وامی دارد. این خصیصه در شعر ایران، تنها به دوره های اخیر محدود نمی گردد؛ بلکه پیشینه ی تاریخی آن مربوط است به همان آغاز یعنی عصر امام رضا (ع) است. از جمله شاعران ادب فارسی که به طور آگاهانه، شخصیت آسمانی امام رضا (ع) را در اشعار خود منعکس کرده اند و به عبارتی آن را وظیفه خود دانسته اند و در راه عقیده سروده اند می توان از: جامی، سنایی، خاقانی، اخوان ثالث، امین پور، الهی قمشه ای و... را نام برد و در شعر معاصر هرمزگان افرادی چون: محمد علی بهمنی، عبدالحسین انصاری و عبدالحمید انصاری نسب، غلام امینی دمشهری و سایر دوستانی که در ادامه با آنها آشنا خواهیم شد.

اما آن چه در این کتاب فراهم آمده، نمونه شعر شاعران در مدح و همینطور تعزیت حضرت امام رضا (ع) از آغاز تا زمان حال در استان هرمزگان می باشد و چون قرن دهم آغاز به رسمیت شناختن مذهب تشیع در ایران است و در این دوره است که قسمت مهمی از شعر فارسی را مدیحه ها و مرثیه های اهل بیت تشکیل می دهد. سعی گردیده از سروده شاعران شاخص هر دوره به عنوان نمونه انتخاب گردد و در خصوص شاعران معاصر هرمزگان نیز پس از جست و جو و نشست های فراوان این تعداد شعر که در ادامه می آید جمع آوری شد که در سه بخش: شعر کلاسیک، شعر سپید و شعر محلی جای گرفتند. این کتاب در شش فصل تنظیم شده است. فصل اول: به معرفی جلوه های حضرت امام رضا (ع) در شعر فارسی می پردازد، فصل دوم: نوحه های شاعران هرمزگان در سوگ حضرت امام رضا (ع) بررسی می شود. فصل سوم: اختصاص به تعزیت خوانی در سوگ حضرت امام رضا (ع) دارد. فصل چهارم مطالبی در ارتباط با چاووش خوانی حضرت امام رضا (ع) می آید. فصل پنجم در عزای حضرت امام رضا است و در نهایت در فصل ششم جلوه های امام رضا (ع) در شعر معاصر هرمزگان در سه گفتار کلاسیک، سپید و اشعار محلی بررسی می شود. امید می رود این اثر نیز مورد توجه مجبان اهل بیت واقع شود.

سهراب سعیدی - میناب

تابستان ۱۳۹۷

فهرست

۱۰	فصل اول
۱۰	جلوه‌های امام رضا(ع) در شعر فارسی
۱۱	جلوه‌های امام رضا(ع) در شعر فارسی
۱۱	سنایی غزنوی
۱۳	درون‌مایه‌های قصیده‌ی سنایی
۱۶	خاقانی شروانی
۱۶	سید ذوالفقار شروانی
۱۷	عصمت بخاری
۱۷	عبدالرحمن جامی
۱۸	وحشی بافقی
۱۸	واعظ قزوینی
۱۹	اشرف مارندرانی
۲۰	حزیر لاهیجی
۲۱	فرخی یرد
۲۱	محمدحسن رهی هجری
۲۲	محمدحسین بهجتی
۲۲	مهدی اخوان ثالث
۲۳	قیصر امین‌پور
۲۳	علیرضا قزوه
۲۴	علی موسوی گرمارودی
۲۶	فصل دوم
۲۶	نوحه شاعران هرمزگان در سوگ حضرت امام رضا(ع)
۲۷	نوحه شاعران هرمزگان در سوگ حضرت امام رضا(ع)
۲۹	ویژگی‌های اشعار نوحه و مرثیه در هرمزگان
۳۳	دوران اختناق و خفقان (از واقعه‌ی کربلا تا قرن چهارم)
۳۳	دوران حکومت‌های شیعه مذهب (آل بویه، زیاریان و دیلمیان)
۳۴	دوران حکومت سلسله‌های ترک (غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان)
۳۵	قرون هفتم و هشتم هجری
۳۵	دوره تیموریان
۳۵	دوره صفویان
۳۶	اوضاع مرآئی مذهبی پس از عصر صفوی تا قرن حاضر
۳۷	نوحه در سوگ امام رضا(ع)
۵۸	فصل سوم
۵۸	تعزیه‌خوانی در سوگ امام رضا(ع)
۵۹	تعزیه‌خوانی در سوگ امام رضا(ع)
۶۰	تعزیه در استان هرمزگان
۶۱	تعزیه در میناب
۶۲	۱: زیان حال حضرت امام رضا(ع)
۶۲	۲: ام حبیبه

۶۳	۳: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۶۳	۴: ام حبیبہ
۶۴	۵: مأمون
۶۵	۶: غلام
۶۵	۷: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۶۵	۸: غلام
۶۵	۹: مأمون
۶۶	۱۰: منادی
۶۶	۱۱: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۶۷	۱۲: اباصلت
۶۷	۱۳: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۶۷	۱۴: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۶۸	۱۵: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۶۸	۱۶: مأمون
۶۹	۱۷: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۶۹	۱۸: مأمون
۶۹	۱۹: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۷۰	۲۰: مأمون
۷۰	۲۱: مأمون
۷۰	۲۲: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۷۰	۲۳: مأمون
۷۱	۲۴: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۷۱	۲۵: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۷۱	۲۶: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۷۱	۲۷: مأمون
۷۲	۲۸: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۷۲	۲۹: اباصلت
۷۲	۳۰: مسافر
۷۲	۳۱: روح صالح
۷۳	۳۲: اهل طوس
۷۳	۳۳: برادر اهل طوس
۷۳	۳۴: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۷۴	۳۵: اباصلت
۷۴	۳۶: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۷۴	۳۷: زبان حال حضرت امام رضا(ع)
۷۵	۳۸: اباصلت
۷۵	۳۹: مسافر
۷۶	۴۰: جوان عرب
۷۶	۴۱: اباصلت
۷۶	۴۲: اباصلت
۷۶	۴۳: جوان عرب

۷۶	۴۴: زبان حال حضرت امام رضا(ع).....
۷۶	۴۵: ام حبیبه.....
۷۷	۴۶: زبان حال حضرت امام رضا(ع).....
۷۷	۴۷: ابیاصلت.....
۷۷	۴۸: مسافر.....
۷۸	۴۹: روح صالح.....
۷۸	۵۰: ابیاصلت.....
۷۸	۵۱: زبان حال حضرت امام رضا(ع).....
۷۹	۵۲: ابیاصلت.....
۷۹	۵۳: زبان حال حضرت امام رضا(ع).....
۷۹	۵۴: ابیاصلت.....
۸۰	۵۵: زبان حال حضرت امام رضا(ع).....
۸۰	۵۶: ابیاصلت.....
۸۰	۵۷: زبان حال حضرت امام رضا(ع).....
۸۰	۵۸: زبان حال امام محمد تقی(ع).....
۸۱	۵۹: ابیاصلت.....
۸۱	۶۰: زبان حال امام محمد تقی(ع).....
۸۱	۶۱: ابیاصلت.....
۸۲	۶۲: زبان حال امام محمد تقی(ع).....
۸۲	۶۳: زبان حال حضرت امام رضا(ع).....
۸۲	۶۴: زبان حال امام محمد تقی(ع).....
۸۲	۶۵: زبان حال حضرت امام رضا(ع).....
۸۳	۶۶: زبان حال حضرت امام رضا(ع).....
۸۳	۶۷: زبان حال حضرت امام رضا(ع).....
۸۳	۶۸: زبان حال حضرت امام رضا(ع).....
۸۳	۶۹: زبان حال امام محمد تقی(ع).....
۸۴	۷۰: ابیاصلت.....
۸۴	۷۱: مسافر.....
۸۴	۷۲: روح صالح.....
۸۴	۷۳: ابیاصلت.....
۸۵	۷۴: زبان حال امام محمد تقی(ع).....
۸۵	۷۵: زبان حال امام محمد تقی(ع).....
۸۵	۷۶: ابیاصلت.....
۸۵	۷۷: زبان حال امام محمد تقی(ع).....
۸۶	۷۸: ابیاصلت.....
۸۶	۷۹: زبان حال امام محمد تقی(ع).....
۸۶	۸۰: زبان حال امام حسین غایب(ع).....
۸۶	۸۱: زبان حال امام حسین غایب(ع).....
۸۹	فصل چهارم.....
۸۹	چاووشی خوانی در رثای امام رضا(ع).....

۹۰.....	چاووشی خوانی در رثای امام رضا(ع).....
۹۹.....	فصل پنجم.....
۹۹.....	در عزای امام رضا(ع).....
۱۰۰.....	در عزای امام رضا(ع).....
۱۰۵.....	فصل ششم.....
۱۰۵.....	امام رضا(ع) در شعر شاعران معاصر هرمزگان.....
۱۰۶.....	امام رضا(ع) در شعر شاعران معاصر هرمزگان.....
۱۰۷.....	بخش کلاسیک.....
۱۰۸.....	محمدعلی بهمنی.....
۱۰۹.....	عبدالحسین انصاری.....
۱۱۱.....	محمد اسماعیلی (موسی).....
۱۱۲.....	ایرج انصاری فرد.....
۱۱۵.....	زهراسپید.....
۱۱۷.....	حمیده کریمی.....
۱۱۸.....	محمود ارویی.....
۱۲۱.....	یعقوب یزدان پناه.....
۱۲۲.....	مریم انصاری.....
۱۲۴.....	سکینه شاعری.....
۱۲۵.....	مهدی ناصریان.....
۱۲۷.....	خاتون رئیسی.....
۱۲۸.....	خدیدجه مهدی حسینی.....
۱۳۰.....	زینب اله پرست.....
۱۳۴.....	رضا انصاری فرد.....
۱۳۶.....	شیوا شاکری.....
۱۳۶.....	علی شهرادی.....
۱۳۷.....	بخش سید.....
۱۳۹.....	غلام امینی دمشهری.....
۱۴۱.....	سهراب سعیدی.....
۱۴۲.....	صدیقه سر تک زاده.....
۱۴۳.....	سلیمان رخشان.....
۱۴۴.....	اعظم زامیان.....
۱۴۶.....	داود بارانی.....
۱۴۷.....	بخش محلی.....
۱۴۷.....	عبدالحمید انصاری نسب.....
۱۴۹.....	معصومه پور ثمال.....
۱۵۱.....	یعقوب یزدان پناه.....
۱۵۳.....	عباس صابری پناه.....
۱۵۷.....	منابع و مآخذ.....
۱۶۰.....	مجلات، نشریات و پایان نامه ها.....